

Nr 24.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 22 april 1949 (nr 164) med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål, m. m.; given Stockholms slott den 9 januari 1953.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

A) att, under förutsättning att av riksdagen såsom vilande antaget förslag till ändrad lydelse av 12 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen varder slutligen godkänt, antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 22 april 1949 (nr 164) med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål; samt

B) att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 2 och 8 a §§ förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning.

GUSTAF ADOLF.

Herman Zetterberg.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

De i propositionen föreslagna lagändringarna äro föranledda av att den pågående indragningen av rådhusrätter i mindre städer kan komma att omfatta även rådhusrätt i residensstad.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 1 § lagen den 22 april 1949 (nr 164) med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål.

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 22 april 1949 med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

1 §.

Laga domstol i tryckfrihetsmål är för skrift, som är tryckt i Stockholms stad eller län, Stockholms rådhusrätt och för annan skrift den *i tryckfrihetsmål behöriga rådhusrätten* i det län där tryckningsorten är belägen; finnas i länet flera rådhusrätter med sådan behörighet, skall målet, om skriften tryckts i stad där behörig rådhusrätt finnes, upptagas av den rådhusrätten och i annat fall av den av de behöriga rådhusrätterna som är närmast tryckningsorten. Finnes för periodisk skrift särskild utgivningsort, skall i fråga om rättens behörighet även den orten anses som tryckningsort.

Laga domstol i tryckfrihetsmål är för skrift, som är tryckt i Stockholms stad eller län, Stockholms rådhusrätt och för annan skrift den *rådhusrätt som är behörig att upptaga tryckfrihetsmål* för det län där tryckningsorten är belägen; finnas i länet flera rådhusrätter med sådan behörighet, skall målet, om skriften tryckts i stad där behörig rådhusrätt finnes, upptagas av den rådhusrätten och i annat fall av den av de behöriga rådhusrätterna som är närmast tryckningsorten. Finnes för periodisk skrift särskild utgivningsort, skall i fråga om rättens behörighet även den orten anses som tryckningsort.

Är skriften ————— sitt hemvist.

Är vid ————— skriften anträffas.

Denna lag träder i kraft, då Konungen låtit i riksdagen uppläsa öppet brev att kungörelse utfärdats om ändrad lydelse av 12 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 2 och 8 a §§ förordningen den 13 april 1883
(nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning.

Härigenom förordnas, att 2 och 8 a §§ förordningen den 13 april 1883 angående förlagsinteckning¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Gällande lydelse.)**(Föreslagen lydelse.)*

2 §.

Ärende angående förlagsinteckning upptages, då rörelsen drives i stad där rådstuvurätt finnes, av inskrivningsdomaren därstädes och, då rörelsen drives å landet eller i stad som i judiciellt avseende är förenad med landsbygd, av inskrivningsdomaren i den stad där länsstyrelsen har sitt säte.

Ärende angående förlagsinteckning upptages, då rörelsen drives i stad där rådstuvurätt finnes, av inskrivningsdomaren därstädes och, då rörelsen drives å landet eller i stad som i judiciellt avseende är förenad med landsbygd, av inskrivningsdomaren för den stad där länsstyrelsen har sitt säte.

8 a §.

Vill någon — — — — — om åtgärden.

Uppvisande varom nu är sagt må ock ske inför annan inskrivningsdomare vid rådstuvurätt. Denne skall, då sådant sker, å handlingen teckna bevis om uppvisandet och ändamålet därmed ävensom därom utfärda särskilt bevis; sedan ingive inteckningshavaren för anteckningens verkställande sistnämnda bevis till den inskrivningsdomare som i första stycket avses.

Uppvisande varom nu är sagt må ock ske inför annan inskrivningsdomare, som enligt 2 § är behörig att upptaga ärenden angående förlagsinteckning. Denne skall, då sådant sker, å handlingen teckna bevis om uppvisandet och ändamålet därmed ävensom därom utfärda särskilt bevis; sedan ingive inteckningshavaren för anteckningens verkställande sistnämnda bevis till den inskrivningsdomare som i första stycket avses.

Anmäler den — — — — — bok antecknat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1953.

¹ Senaste lydelse av 2 § se SFS 1936: 225 och av 8 a § se SFS 1939: 124.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 december 1952.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, LINGMAN, NORUP, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler fråga rörande *ändrade bestämmelser om domstol i tryckfrihetsmål m. m.* och anför därvid följande.

Den pågående indragningen av rådhusrätter i mindre städer har hittills icke berört residensstäderna. Ursprungligen innehöll 1932 års lag om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende uttryckligt förbud mot indragning av rådhusrätt i residensstad. Stadgandet härom upphävdes år 1945. Det är alltså numera möjligt att i ett län icke kommer att finnas någon stad med rådhusrätt. En indragning av rådhusrätter i sådan omfattning förutsätter emellertid att vissa uppgifter, som nu ankommer på rådhusrätt i residensstad, överflyttas på annan domstol. Inom justitiedepartementet har upprättats en den 30 januari 1952 dagtecknad promemoria angående de lagändringar som erfordras härför.

Yttranden över promemorian har efter remiss avgivits av justitiekanslersämbetet, Göta hovrätt, kommerskollegium, Sveriges advokatsamfund, publicistklubben och svenska tidningsutgivareföreningen. Svenska journalistförbundet har haft tillfälle att yttra sig över promemorian men har icke beagnat sig därav.

I promemorian behandlas till en början frågan rörande ändrade bestämmelser om behörighet att upptaga tryckfrihetsmål. I detta avseende föreslås ändring i tryckfrihetsförordningen samt, som en följd härav, en jämkning av ordalagen i 1 § lagen med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål. Vidare föreslås i promemorian vissa ändringar i förordningen angående förlagsinteckning. Såvitt angår ändringen i tryckfrihetsförordningen har det i promemorian framlagda förslaget föranlett proposition till 1952 års riksdag. Däremot har övriga föreslagna lagändringar ansetts böra anstå, till dess grundlagsändringen behandlats. Jag anhåller att nu få upptaga frågan om dessa återstående lagändringar.

Nu gällande bestämmelser om behörighet att upptaga tryckfrihetsmål innebär att sådan behörighet enligt 12 kap. 1 § tryckfrihets-

förordningen tillkommer rådhusrätt i stad som är säte för länsstyrelse eller, om rådhusrätt ej finnes i staden, den rådhusrätt inom länet, som enligt Kungl. Maj:t förordnande är behörig att upptaga sådana mål. Förekommer anledning att även annan rådhusrätt inom länet skall äga upptaga tryckfrihetsmål, äger Kungl. Maj:t förordna därom; sådant förordnande har meddelats beträffande rådhusrätterna i Eskilstuna, Norrköping, Hälsingborg och Borås. Vilken av de sålunda behöriga rådhusrätterna som är laga domstol i visst tryckfrihetsmål beror som regel på var tryckningsorten är belägen; närmare bestämmelser härom meddelas i 1 § lagen med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål.

I den nyss nämnda propositionen till 1952 års riksdag (nr 183) föreslogs sådan ändrad lydelse av 12 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen att, om rådhusrätt ej finnes inom länet, Kungl. Maj:t skall äga utse rådhusrätt utom länet att för länet upptaga tryckfrihetsmål. Detta förslag har på hemställan av konstitutionsutskottet (utlåtande nr 17) av riksdagen antagits såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling. Beträffande motiveringen till förslaget hänvisas till propositionen och utskottsutlåtandet.

Därest det vilande grundlagförslaget slutligt antages, föranledes därav en jämkning av ordalagen i 1 § lagen med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål. Förslag därtill har som förut antytts upptagits i promemorian; det har icke föranlett någon erinran i yttrandena. Jag förordar en sådan jämkning i huvudsaklig överensstämmelse med vad som föreslagits i promemorian.

Vad härefter angår frågan om handläggning av ärenden rörande förlagsinteckning gällde ursprungligen enligt 2 § förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning att sådan inteckning skulle sökas, då rörelsen drives i stad där rådhusrätt finnes, vid denna rätt och, då rörelsen drives å landet eller i stad under landsrätt, vid rådhusrätten i den stad där länsstyrelsen har sitt säte. Genom ändring i förordningen år 1936 överflyttades befattningen med förlagsinteckningsärenden från rådhusrätten till inskrivningsdomaren. Härvid framhölls i propositionen i ämnet (nr 85/1936, s. 19) att någon ändring icke gjordes i principen, att dessa ärenden uteslutande skulle handläggas av städernas inskrivningsmyndigheter.

I promemorian anföres, att en indragning av rådhusrätt i residensstad väl icke i och för sig påverkar handläggningen av dessa ärenden, men att, om därmed följer att staden icke längre har särskild inskrivningsdomare, ärendena måste överflyttas på annan inskrivningsdomare. Lämpligast synes, enligt promemorian, vara att inskrivningsdomaren i den domsaga, till vilken staden hör, övertar ärendena. Härom anföres närmare i promemorian:

Det skulle väl kunna ifrågasättas, om icke den gällande lydelsen av 2 § i förordningen kan tolkas på det sättet att med uttrycket »inskrivningsdomaren i den stad där länsstyrelsen har sitt säte» i förekommande fall åsyftas inskrivningsdomaren i den domsaga, i vilken denna stad ingår. Med en sådan tolkning skulle ändring av stadgandet vara obehörlig. Denna tolkning strider emellertid mot vad som var avsett vid 1936 års ändring i för-

ordningen, vilket än tydligare kommer till synes i 8 a §. Det torde därför vara motiverat att göra sådana jämkningar av uttryckssättet i 2 och 8 a §§ att den avsedda läsarten är otvetydig.

Det i promemorian framlagda förslaget i denna del har i sak icke föranlett någon erinran i yttrandena. Även enligt min mening bör jämkningar av den innebörd som förordats i promemorian göras i 2 och 8 a §§ förlagsinteckningsförordningen.

På grund av nu anförda synpunkter har inom justitiedepartementet upprättats bifogade förslag till

1) *lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 22 april 1949 (nr 164) med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål; samt*

2) *lag om ändrad lydelse av 2 och 8 a §§ förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning.*

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslagen, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Olle Hellberg.

---

¹ Bilagan, som överensstämmer med de vid propositionen fogade lagförslagen, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 9 januari 1953.

Närvarande:

justitieråden NISSEN,
HELLQUIST,
KARLGREN,
regeringsrådet ECKERBERG.

Enligt lagrådet den 5 januari 1953 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 12 december 1952, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 22 april 1949 (nr 164) med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål; samt

2) lag om ändrad lydelse av 2 och 8 a §§ förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, föredrogos inför lagrådet av byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet, hovrättsrådet B. Kjellin.

Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

Ur protokollet:

Olle Lundberg.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 januari 1953.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler lagrådets den 9 januari 1953 avgivna utlåtande över de till lagrådet den 12 december 1952 remitterade förslagen till

- 1) lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 22 april 1949 (nr 164) med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål; samt
- 2) lag om ändrad lydelse av 2 och 8 a §§ förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning.

Med förmålan att förslagen av lagrådet lämnats utan erinran, hemställer föredraganden, att förslagen måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Olle Lundberg.